

Länsilehdistön reaktiot yya-sopimukseen

Skandinavian maissa Suomen ja Neuvostoliiton välillä 6.4.1948 solmittua yya-sopimusta arvioitiin aluksi varsin kriittisesti. Osaksi syynä oli pyrkimys vaikuttaa omiin turvallisuuspoliittisiin ratkaisuihin, jolloin useat johtavat lehdet puolsivat liittoutumista Neuvostoliiton uhan torjumiseksi. Suomi haluttiin tuoda esille varottavana esimerkkinä uhkan kasvamisesta. Etenkin Norjassa ja Tanskassa Suomen yya-sopimuksen katsottiin ilmentävän Neuvostoliiton laajentumispyrkimystä länteen, jolloin Nato-jäsenyys olisi oikea vastaus.

Ruotsin lehdistössä Suomen asemaa ja yya-sopimusneuvotteluja käsiteltiin laajasti ja aluksi yleensä negatiivisessa sävyssä. Toisaalta Ruotsin puolueettomuuslinjaa korostaneet vaikuttajat kiinnittivät huomiota siihen, että naapurimaan tilanne oli nyt vakiintumassa eikä itäblokkiin liittymisestä tai neuvostomiehityksestä ollut vaaraa. Ruotsin ulkopoliitikassa "Suomi-argumentti" tuotiin esiin useimmiten liittoutumattomuuslinjaa puoltavana. Siihen sisältyvä logiikka oli seuraava: Suomen säilyminen itäblokin ulkopuolisena demokraattisena pohjoismaana olisi Ruotsille edullista.

Siksi puolueettomuutta korostavalla linjauksella kannatti tukea sellaista kehitystä. Jos Neuvostoliitto kokisi Ruotsin muodostavan läntisen liittoutumisen vuoksi itselleen uhkan, Neuvostoliitto puolestaan saattoi painostaa Suomea luovuttamaan aluettaan sotilastukikohdiksi. Silloin ruotsalaisten turvallisuus heikkenisi tavalla, joka ylittäisi liittoutumisesta saatavan hyödyn. Ruotsissa eivät myöskään kaikki liittoutumista puoltaneet uskoneet lännestä todella tulevan nopeaa ja tehokasta apua maan puolustamiseksi, joten itäisestä naapurista muodostuva "etumaasto" kannatti käyttää hyväksi.

Ranskassa kommentointi Suomen tilanteesta liittyi vahvasti omaan sisäpolitiikkaan, jolloin oikeiston ja sosialistien lehdistö käytti Suomea esimerkkinä kommunistien vaarallisuudesta. Englannissa korostettiin, että sopimuksesta huolimatta käytäntö ratkaisee, ja siinä suhteessa Neuvostoliiton ylivoima on tärkeämpi kuin muodollinen sopimusteksti.

Yhdysvaltojen lehdistössä kylläkin tunnustettiin Suomen erikoisasema suhteessa itäblokkiin, mutta epäiltiin olevan vain ajan kysymys, milloin Neuvostoliitto alistaa maan valtaansa. Kylmän sodan kiristyessä amerikkalaislehdistö piti myös Paasikiven linjaan sisältyvää puolueettomuuspyrkimystä moraalisesti epäilyttävänä. Se ei oikein sopinut "vapaan maailman" ideologiaan ja yhä koventuvaan asenteeseen kommunismia kohtaan.

Suomessa länsilehdistön kirjoittelua seurattiin ja kommentoitiin lähinnä sen mukaan, kuinka se vastasi omaa puoluekantaa. Omat mielipiteet verhottiin mielellään lainauksiin ulkomailta.

Päälähteenä: Juhani Paasivirta, Suomi ja Eurooppa 1939 - 1956 (1992), s. 346 - 348.
Mikko Majander, Pohjoismaa vai kansandemokratia? (2004), s. 78 - 79.
Olof Kronvall, Den bräckliga barriären (2003), s. 37 - 45.
Ks. esim. Jouni Suistola, Kylmä sota paleltaa (1994), s. 137 - 143.